

УДК 547.859+547.776

КОНДЕНСОВАНІ ПІРИМІДИНОВІ СИСТЕМИ. 4.* СИНТЕЗ ТА ПЕРЕТВОРЕННЯ 6-ТРИФТОРОМЕТИЛ- 1Н-ПІРАЗОЛО[3,4-d]ПІРИМІДИН-4(5Н)-ОНІВ

А.В.Больбут, О.К.Корольов, М.В.Вовк

Інститут органічної хімії НАН України,
02094, м. Київ, вул. Мурманська, 5. E-mail: mvovk@i.com.ua

Ключові слова: амідн 5-амінопіразол-4-карбонових кислот; метилтрифтороацетат;
піразоло[3,4-d]піримідини

Конденсацією амідів 5-амінопіразол-4-карбонових кислот з метилтрифтороацетатом синтезовані 6-трифторометил-1Н-піразоло[3,4-d]піримідин-4(5Н)-они, перетворені у відповідні 4-алкокси(хлоро-, аміно-, гідразино) похідні і 5-трифторометил-7Н-піразоло[4,3-е]тетразоло[1,5-с]піримідини.

CONDENSED PYRIMIDINE SYSTEMS. 4. SYNTHESIS AND TRANSFORMATIONS OF 6-TRIFLUOROMETHYL-1H-PYRAZOLO[3,4-d]PYRIMIDIN-4(5H)-ONES

A.V.Bol'but, O.K.Korolyov, M.V.Vovk

6-Trifluoromethyl-1H-pyrazolo[3,4-d]pyrimidin-4(5H)-ones prepared by the condensation of 5-aminopyrazol-4-carboxylic acids amides with methyltrifluoroacetate have been converted into the corresponding 4-alkoxy(chloro, amino, hydrazino) derivatives and 5-trifluoromethyl-7H-pyrazolo[4,3-e]tetrazolo[1,5-c]pyrimidines.

КОНДЕНСИРОВАННЫЕ ПИРИМИДИНОВЫЕ СИСТЕМЫ. 4. СИНТЕЗ И ПРЕВРАЩЕНИЯ 6-ТРИФТОР-МЕТИЛ-1Н-ПИРАЗОЛО[3,4-d]ПИРИМИДИН-4(5Н)-ОНОВ

А.В.Больбут, О.К.Корольов, М.В.Вовк

Конденсацией амидов 5-амінопіразол-4-карбонових кислот с метилтрифтороацетатом синтезированы 6-трифторметил-1Н-піразоло[3,4-d]піримідин-4(5Н)-они, которые превращены в соответствующие 4-алкокси (хлор, аміно, гідразино)производные и 5-трифторметил-7Н-піразоло[4,3-е]тетразоло[1,5-с]піримідини.

У ряду 6-трифторометил-1Н-піразоло[3,4-d]піримідинів знайдені речовини з вираженою бактерицидною [2], фунгіцидною [3] та гербіцидною [4] дією. Разом з тим, фактором, який в значній мірі стримує пошук та поглиблене дослідження серед них об'єктів з названими та іншими типами біоактивності, є відсутність загальних препаративно зручних методів їх синтезу та подальшої функціоналізації. Описані в літературі способи отримання окремих їх представників, які базуються на конденсаціях нітрилів 5-амінопіразол-4-карбонових кислот з трифторооцтовим ангідридом [4, 5], 2-трифторометил-4-ціано-6-меркаптометилпіримідину з гідразингідратом [6] та 5-амінопіразолів з N-метоксикарбонілтрифтороацетимідоїлхлоридом [7], мають ряд недоліків, серед яких підвищені температурні режими та невисокі виходи.

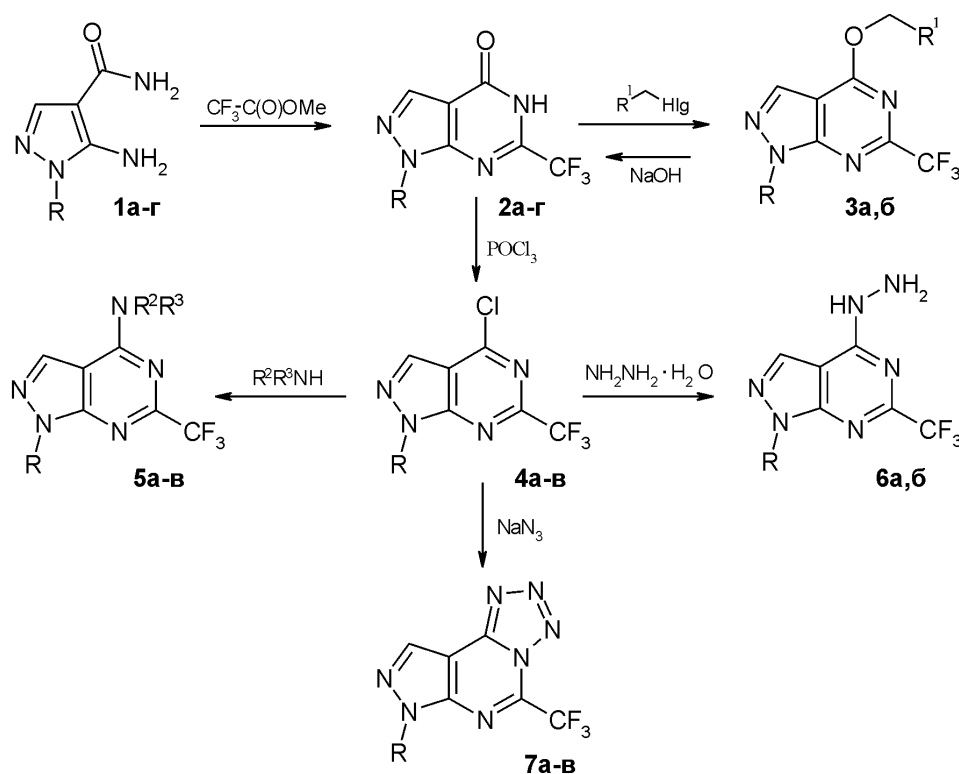
З метою вирішення проблеми препаративної доступності 6-трифторометил-1Н-піразоло[3,4-d]піримідин-4(5Н)-онів, які, в свою чергу, є ключовими сполуками для модифікації положення 4 різ-

номанітними нуклеофільними угрупованнями, нами запропоновано підхід, в основі якого лежить конденсація амідів 5-амінопіразол-4-карбонових кислот 1а-г з метилтрифтороацетатом (порівн. [8]).

Знайдено, що амідн 1а-г реагують з метилтрифтороацетатом при нагріванні в ізопропанолі в присутності ізопропілату натрію з утворенням з високими виходами 6-трифторометил-1Н-піразоло[3,4-d]піримідин-4(5Н)онів 2а-г. Структура останніх підтверджується наявністю у спектрах ЯМР ¹H синглетів протонів С³-Н піразольного кільця при 8,22-8,47 м.д., уширених синглетів NH протонів піримідинового циклу в діапазоні 13,1-13,5 м.д. У спектрах ЯМР ¹⁹F сигнали групи CF₃ спостерігаються в області -70-71 м.д. ІЧ-спектри синтезованих сполук характеризуються інтенсивними смугами поглинання груп С=О (1700-1710 см⁻¹) та NH (3140-3200 см⁻¹).

Подібно до неконденсованих аналогів [9] сполуки 2 селективно алкілюються хлороацетонітрином та бензилбромідом по атому кисню з утворен-

* Повідомлення 3 див. [1].

1,2 R = Me (**a**), PhCH₂ (**б**), Ph (**в**), 3-ClC₆H₄ (**г**); **3**, R = Ph, R¹ = CN (**a**), R¹ = Ph (**б**); **4** R = PhCH₂ (**a**), Ph (**б**), 3-ClC₆H₄ (**в**); **5** R = PhCH₂, R² = H, R³ = HOOCCH₂ (**a**); R = Ph, R²-R³ = (CH₂)₅ (**б**); R = 3-ClC₆H₄, R² = H, R³ = HOOCCH(CH₃) (**в**); **6** R = PhCH₂ (**a**), Ph (**б**); **7** PhCH₂ (**a**), Ph (**б**), 3-ClC₆H₄ (**в**).

Схема

ням сполук 3a,б. Доказом такого перебігу реакції є відсутність в ІЧ-спектрах смуги поглинання групи C=O при 1700-1710 см⁻¹, а також їх схильність під дією розчину лугу відносно легко гідролізуватись до вихідних піразолопіримідинів 2 [10, 11].

Сполуки 2в-г при нагріванні в POCl₃ впродовж 6 год з високими виходами перетворюються на 4-хлоропіразолопіримідини 4a-в. Останні є важливими синтез-блоками для здійснення спрямованої модифікації піримідинового циклу залишками амінів, амінокислот та гідразину, в результаті чого отримані відповідні похідні 5a-в та 6a,б. Відносно легко при кімнатній температурі перебігає і реакція заміщення атома хлору на азидогрупу, яка приводить до утворення трициклічної конденсованої системи піразоло[4,3-е]тетразоло[1,5-с]піримідинів 7a-в. Будова останніх, окрім спектрів ЯМР ¹H та ¹⁹F, підтверджена ІЧ-спектрами, в яких відсутні смуги поглинання азидогрупи в області 2130 см⁻¹ (схема).

Експериментальна частина

ІЧ-спектри синтезованих сполук записані на спектрофотометрі UR-20 в таблетках KBr. Спектри ЯМР ¹H і ¹⁹F отримані на приладі Varian-Gemini в

розчинах ДМСО-d₆ (робоча частота і внутрішній стандарт відповідно 300 МГц, TMS; 188 МГц, CFC₃).

1-R-6-трифторометил-1H-піразоло[3,4-d]піримідин-4(5H)-они 2a-г. До розчину ізопропілату натрію, отриманого при розчиненні 9,2 г (0,4 Моль) натрію в 400 мл абсолютного ізопропанолу, послідовно додавали 51,2 г (0,4 Моль) метилтрифтороацетату і 0,2 Моль аміду 5-амінопіразол-4-карбонової кислоти 1a-г. Реакційну суміш залишали при кімнатній температурі на 12 год, а потім кип'ятили протягом 8 год. Відфільтровували нерозчинні домішки, фільтрат нейтралізували концентрованою соляною кислотою до pH=3. Утворений осад відфільтровували, промивали водою і кристалізували з водного етанолу.

1-R-6-трифторометил-4-алкокси-1H-піразоло[3,4-d] піримідин-4(5H)-они 3a,б. До розчину 1,4 г (0,005 Моль) сполуки 2в в 3 мл ДМФА додавали 0,005 Моль відповідного алкілюючого агента, 1,0 г (0,0075 Моль) K₂CO₃ і перемішували при 90°C протягом 3 год. Реакційну суміш охолоджували, виливали в 10 мл води, утворений осад відфільтровували і кристалізували з водного етанолу.

Гідроліз сполук 3a,б. Суміш 0,001 Моль сполуки 3a,б та 0,2 г (0,005 Моль) NaOH кип'ятили в

Таблиця 1

Характеристики сполук 2-7

Сполука	Брутто-формула	Знайдено, %		Вирахувано, %		Т пл., °С	Вихід, %
		F	N	F	N		
2a	C ₇ H ₅ F ₃ N ₄ O	26,39	25,91	26,13	25,68	226-228	78
2б	C ₁₃ H ₉ F ₃ N ₄ O	19,32	18,94	19,37	19,04	183-184	90
2в	C ₁₂ H ₇ F ₃ N ₄ O	20,14	19,80	20,34	19,99	276-277	95
2г	C ₁₂ H ₆ ClF ₃ N ₄ O	18,17	18,07	18,11	17,81	253-254	93
3a	C ₁₄ H ₈ F ₃ N ₅ O	17,97	21,75	17,85	21,94	162-163	76
3б	C ₁₉ H ₁₃ F ₃ N ₄ O	15,56	15,30	15,39	15,13	87-89	71
4a	C ₁₃ H ₈ ClF ₃ N ₄	18,17	18,07	18,23	17,92	45-46	89
4б	C ₁₂ H ₆ ClF ₃ N ₄	19,26	19,06	19,08	18,76	121-122	92
4в	C ₁₂ H ₅ Cl ₂ F ₃ N ₄	17,25	16,61	17,11	16,82	109-110	87
5a	C ₁₅ H ₁₂ F ₃ N ₅ O ₂	16,09	19,80	16,22	19,94	118-119	85
5б	C ₁₇ H ₁₆ F ₃ N ₅	16,30	19,94	16,41	20,16	137-138	93
5в	C ₁₅ H ₁₁ ClF ₃ N ₅ O ₂	14,92	18,25	14,78	18,16	110-111	84
6a	C ₁₃ H ₁₁ F ₃ N ₆	18,24	27,21	18,49	27,26	177-178	77
6б	C ₁₂ H ₉ F ₃ N ₆	19,30	28,38	19,37	28,56	223-224	80
7a	C ₁₃ H ₈ F ₃ N ₇	18,05	30,92	17,85	30,71	110-111	96
7б	C ₁₂ H ₆ F ₃ N ₇	18,57	32,38	18,67	32,12	132-133	98
7в	C ₁₂ H ₅ ClF ₃ N ₇	16,94	29,01	16,78	28,87	115-116	98

Таблиця 2

Спектральні характеристики сполук 2-7

Сполука	Спектр ЯМР ¹ H, δ, м.д.	Спектр ЯМР ¹⁹ F, δ, м.д.
2a	4,00 с (3H, CH ₃), 8,05 с (1H, C ₃ H), 13,19 уш. с (1H, NH)	-68,8, с
2б	5,54 с (2H, CH ₂), 7,20-7,38 м (5H, H _{аром}), 8,22 с (1H, C ₃ H), 13,31 с (1H, NH)	-68,8 с
2в*	7,42 т (1H, H _{аром} , J 7,5 Гц), 7,57 т (2H, H _{аром} , J 8,0 Гц), 8,03 д (2H, H _{аром} , J 7,2 Гц), 8,39 с (1H, C ₃ H)	-70,1 с
2г*	7,49 д (1H, H _{аром} , J 7,8 Гц), 7,63 т (1H, H _{аром} , J 8,3 Гц), 7,49 д (1H, H _{аром} , J 8,1 Гц), 8,14 с (1H, H _{аром}), 8,47 с (1H, C ₃ H)	-69,0 с
3a	5,62 с (2H, CH ₂), 7,48 т (1H, H _{аром} , J 7,7 Гц), 7,65 т (2H, H _{аром} , J 7,7 Гц), 8,10 д (2H, H _{аром} , J 8,1 Гц), 8,81 с (1H, C ₃ H)	-68,9 с
3б	5,72 с (2H, CH ₂), 7,35-7,45 м (4H, H _{аром}), 7,52-7,63 м (4H, H _{аром}), 8,10 д (2H, H _{аром} , J 8,2 Гц), 8,71 с (1H, C ₃ H)	-68,9 с
4a**	5,71 с (2H, CH ₂), 7,30-7,44 м (5H, H _{аром}), 8,27 с (1H, C ₃ H)	-70,7 с
4б**	7,43 т (1H, H _{аром} , J 7,9 Гц), 7,58 д (2H, H _{аром} , J 8,1 Гц), 8,21 д (2H, H _{аром} , J 8,3 Гц), 8,45 с (1H, C ₃ H)	-70,5 с
4в**	7,40 д (1H, H _{аром} , J 7,8 Гц), 7,52 т (1H, H _{аром} , J 8,1 Гц), 8,21-8,29 м (2H, H _{аром}), 8,46 с (1H, C ₃ H)	-70,6 с
5a	4,26 д (2H, CH ₂ , J 5,4 Гц), 5,58 с (2H, CH ₂), 7,13-7,45 м (5H, H _{аром}), 8,36 с (1H, C ₃ H), 9,31 т (1H, NH, J-5 Гц)	-69,3 с
5б	1,75 м (6H, 3CH ₂), 4,00 м (4H, 2CH ₂), 7,36 т (1H, H _{аром} , J 7,3 Гц), 7,54 т (2H, H _{аром} , J 8,0 Гц), 8,12 д (2H, H _{аром} , J 8,2 Гц), 8,59 с (1H, C ₃ H)	-69,6 с
5в	1,55 д (3H, CH ₃ , J 7,5 Гц), 4,74 м (1H, CH), 7,46 д (1H, H _{аром} , J 8,4 Гц), 7,63 т (1H, H _{аром} , J 8,1 Гц), 8,14 д (1H, H _{аром} , J 9,3 Гц), 8,25 с (1H, H _{аром}), 8,69 с (1H, C ₃ H), 9,46 д (1H, NH, J 6,9 Гц)	-69,6 с
6a	4,85 уш.с (0,35 H, NH ₂) + 5,08 с (1,65 H, NH ₂), 5,55 с (2H, CH ₂), 7,15-7,42 м (5H, H _{аром}), 8,21 с (0,2H, C ₃ H), + 8,46 с (0,8 H, C ₃ H), 9,89 уш.с (1H, NH)	-69,1 с
6б	4,89 уш.с (2H, NH ₂), 7,30 т (1H, H _{аром} , J 7,2 Гц), 7,50 т (2H, H _{аром} , J 7,8 Гц), 8,16-8,28 м (2H, H _{аром}), 8,36 с + 8,64 с (1H, C ₃ H), 9,80 с + 10,16 уш.с (1H, NH)	-70,3 с
7a	5,71 с (2H, CH ₂), 7,23-7,40 м (5H, H _{аром}), 8,51 с (1H, C ₃ H)	-68,7 с
7б	7,47 т (1H, H _{аром} , J 7,4 Гц), 7,65 т (2H, H _{аром} , J 7,7 Гц), 8,09 д (2H, H _{аром} , J 7,9 Гц), 8,72 с (1H, C ₃ H)	-68,8 с
7в	7,52 д (1H, H _{аром} , J 7,2 Гц), 7,66 т (1H, H _{аром} , J 7,8 Гц), 8,11 д (1H, H _{аром} , J 7,2 Гц), 8,19 с (1H, H _{аром}), 8,73 с (1H, C ₃ H)	-69,0 с

* NH протон в обміні; ** Спектри ЯМР ¹H та ЯМР ¹⁹F реєструвалися в розчині CDCl₃.

10 мл водного етанолу протягом 3 год. Етанол випарювали, додавали 5 мл води та відфільтровували нерозчинні домішки, фільтрат нейтралізували оцтовою кислотою. Утворений осад відфільтровували, сушили. Отримані речовини ідентичні сполукам 2в.

1-R-6-трифторометил-4-хлоро-1H-піразоло[3,4-d]піримідин-4-іл)амінокислоти 5а,в. Суміш 0,02 Моль сполуки 2б-г в 10 мл POCl_3 кип'ятили протягом 6 год. Надлишок POCl_3 відганяли, залишок розчиняли в 30 мл хлороформу і виливали в 30 г подрібненого льоду, підлужували 10% NaOH до рН 9-10. Органічний шар відділяли, промивали водою, сушили Na_2SO_4 . Після випарювання розчинника отримували аналітично чистий продукт.

1-R-(6-трифторометил-1H-піразоло[3,4-d]піримідин-4-іл)амінокислоти 5а,в. Суміш 0,002 Моль сполуки 4а,в, 0,55 г (0,004 Моль) K_2CO_3 та 0,002 Моль відповідно гліцину або аланіну в 15 мл води при 100°C перемішували на протязі 4-5 год до повного розчинення, охолоджували, підкислювали мурашиною кислотою до рН=3-4, утворений осад відфільтровували і кристалізували з водного етанолу.

(1-Феніл-6-трифторометил-1H-піразоло[3,4-d]піримідин-4-іл)піперидин 5б. Суміш 3,0 г (0,01 Моль) сполуки 4б і 1,7 г (0,02 Моль) піперидину в 10 мл етанолу кип'ятили протягом 2 год. Розчинник випарювали, до залишку додавали 20 мл води, утво-

рений осад відфільтровували і перекристалізували з водного етанолу.

1-R-(6-трифторометил-1H-піразоло[3,4-d]піримідин-4-іл)гідрозини 6а,б. До розчину 3 мл 90% гідрозин-гідрату в 5 мл етанолу додавали при перемішуванні розчин 0,01 Моль сполуки 4б,в в 10 мл етанолу. Осад, який утворився через 1 год перемішування, відфільтровували, промивали водою, сушили і перекристалізували з етанолу.

1-R-5-трифторометил-7H-піразоло[4,3-е]тетразоло[1,5-с]піримідин 7а-в. До розчину 0,005 Моль сполуки 4в,г в 5 мл DMF додавали 0,49 г (0,0075 Моль) NaN_3 і перемішували при кімнатній температурі протягом 1 год. Реакційну суміш виливали в 10 мл води, утворений осад відфільтровували і перекристалізували з етанолу.

Висновки

1. Запропонований простий та синтетично зручний підхід до синтезу заміщених 6-трифторометил-1H-піразоло[3,4-d]піримідин-4(5H)-онів, що базується на взаємодії амідів 5-амінопіразол-4-карбонових кислот з метилтрифтороацетатом.

2. Здійснена спрямована модифікація синтезованих 6-трифторометил-1H-піразоло[3,4-d]піримідин-4(5H)-онів по 4-положенню різноманітними ациклічними функціональними групами та анелювання тетразолічним циклом.

Література

1. Vovk M.V., Lebedev P.S. // *ЖОФХ*. — 2005. — Т. 3, вип. 4 (12). — С. 57-60.
2. Пат. 2521046 (Німеччина). // *С.А.* — 1976. — Vol. 84. — 59476 x.
3. Vicentini C.B., Forlani G., Martrini M. et al. // *J. Agric. Food Chem.* — 2002. — Vol. 50, №17. — P. 4839-4845.
4. Пат. 3833582 США. // *С.А.* — 1974. — Vol. 81. — 152270 y.
5. Inoue S., Nagano H., Nodiff E.A. et al. // *J. Med. Chem.* — 1964. — Vol. 7. — P. 816-818.
6. Ram V.J., Haque N., Shoeb A. // *J. Prakt. Chem. /Chem.* — Ztg. — 1992. — Bd. 334, №2. — S. 190-192.
7. Vovk M.V., Bolbut A.V., Boyko V.I. et al. // *Mendeleev Commun.* — 2001. — №5. — P. 198-199.
8. Miyashita A., Iijima C., Higashino T. // *Heterocycles*. — 1990. — Vol. 31. — P. 1309-1314.
9. Jonak J.P., Hopkins G.C., Minnemeyer H.J., Tieckelmann H. // *J. Org. Chem.* — 1970. — Vol. 35. — P. 2512-2516.
10. Wong J.L., Fuchs D.S. // *J. Org. Chem.* — 1970. — Vol. 35. — P. 3786-3791.
11. Katritzky A.R., Waring A.J. // *J. Chem. Soc.* — 1962. — P. 1540-1544.

Надійшла до редакції 25.11.2004 р.